

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. - (विशारद) सामाजिकशास्त्रे

परीक्षा : डिसेंबर - २०२२

सत्र - ३

विषय:-प्राचीन भारताचा इतिहास (मौर्यपूर्व काळ) (HC – 301)

दिनांक : २४/१२/२०२२

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)
- १.१ इतिहास म्हणजे काय ते सांगून इतिहासाच्या विविध व्याख्या सांगा .
  - १.२ हडाप्पा संस्कृतीचा शोध व विस्ताराची माहिती लिहा.
  - १.३ आर्यांच्या सामाजिक जीवनाची माहिती द्या .
  - १.४ इसवी सन पूर्व सहाव्या शतकातील आर्थिक क्षेत्रातील परिवर्तनाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
  - १.५ इसवी सन पूर्व सहाव्या शतकातील सोळा महाजनपदांची माहिती लिहा.
  - १.६ प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त अब्बल व दुय्यम साधने स्पष्ट करा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)
- २.१ इतिहासाचे स्वरूप व व्याप्ती लिहा.
  - २.२ आर्यांच्या वाङ्मय परंपरेवर टीप लिहा
  - २.३ जैन व बौद्ध धर्मांनी बौद्धिक क्षेत्रात घडवून आणलेल्या परिवर्तनाची माहिती लिहा .
  - २.४ मगध महाजनपद यावर टीप लिहा .
- प्र.३. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)
- ३.१ इतिहासाची भौतिक साधने
  - ३.२ सिंधू संस्कृतीतील आर्थिक जीवन
  - ३.३ वेदकालीन आश्रमव्यवस्था
  - ३.४ बौद्ध धर्म

Translation in English

Sub: History of Ancient India (Pre-Mauryan Period) (HC-301)

Date : 24/12 / 2022

Marks : 60

Time : 10.00 am To 12.30 pm

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1.1 Explain different definitions of history by telling what is history.
- 1.2 Write about the discovery and expansion of Harappan culture.
- 1.3 Give information about the social life of Aryas.
- 1.4 Briefly review the changes in the economic sector in the sixth century BC.
- 1.5 Write information about sixteen Mahajanapadas of sixth century BC.
- 1.6 Explain primary and secondary tools useful for the study of ancient Indian history.

Q.2. Answer the following questions in brief. (Any Two) (10)

- 2.1 Write the nature and scope of history.
- 2.2 Write a note on the literary tradition of the Aryas.
- 2.3 Write about the changes brought about by Jainism and Buddhism in the intellectual field.
- 2.4 Write a note on Magadha Mahajanpad.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 3.1 Material tools of history
- 3.2 Economic Life in the Indus Civilization
- 3.3 Vedic Ashram system
- 3.4 Buddhism